

Kraj: Polska

Zawartość

- I. Wprowadzenie**
- II. Nauczanie przedsiębiorczości i kształcenie praktyczne w szkołach zawodowych-
uczniowie i absolwenci**
- III. Opis metodologii**
- IV. Wnioski**
- V. Rekomendacje**

I. Wprowadzenie

W dzisiejszej rzeczywistości gospodarczej szczególne znaczenie dla wzrostu zatrudnienia ma wsparcie wzmocnienia wiedzy i umiejętności dotyczących przedsiębiorczości wśród ludzi młodych, w tym uczniów szkół zawodowych i absolwentów. Uczniom i absolwentom szkół zawodowych często brakuje wiedzy, umiejętności i motywacji w pierwszych krokach w obszarze biznesu. Nie otrzymują wcale lub otrzymują małe i niewystarczające wsparcie podczas wchodzenia na wolny rynek. Przygotowywanie młodych przedsiębiorców do skutecznego funkcjonowania na rynku pracy wymaga opracowania kompleksowego i skutecznego modelu oraz zestawu właściwych metod i narzędzi wsparcia.

Raport został sporządzony w ramach projektu Inkubator przedsiębiorczości wspieranym przez Program Erasmus +. Celem projektu jest opracowanie wszechstronnego odpowiadającego na realne potrzeby modelu wsparcia dla uczniów i absolwentów szkół zawodowych planujących założyć własny biznes.

Metoda, która zostanie wypracowana w ramach projektu to stworzenie przestrzeni dla młodych, gdzie mogą otrzymać wsparcie, doradztwo i szkolenie, by otworzyć własną działalność i funkcjonować niezależnie na rynku pracy. Rozwój modelu funkcjonowania w partnerstwie startegicznym z wypracowaniem planowanych narzędzi, jak i rozwój kompleksowego programu i metodologii kształcenia dla osób pracujących z młodymi wesprze efektywne i skuteczne funkcjonowanie inkubatora. Jest to innowacyjna metoda, która nie była jeszcze nigdzie praktykowana i wymagania opracowania w formie modelu szytego na miarę.

Celem raportu jest opisanie kształcenia zawodowego w Polsce i miejsca nauczania przedsiębiorczości w programie nauczania. Raport diagnozuje również plany uczniów szkół zawodowych w zakresie otwierania własnego biznesu, w tym główne bariery i korzyści, jakie młodzi zauważają.

II. Nauczanie przedsiębiorczości i kształcenie praktyczne w szkołach zawodowych-uczniowie i absolwenci

Głównym celem kształcenia zawodowego na poziomie podangimnazjalnym jest zapewnienie młodemu odpowiedniego przygotowania do bezpośredniego i łatwego wejścia na rynek pracy po zakończeniu szkoły. Funkcjonują następujące typy szkół ponadgimnazjalnych dla absolwentów gimnazjum: 4-letnie technikum-szkoła, która daje pełne techniczne i zawodowe kształcenie dla uczniów w wieku 16-20 lat oraz 3-letnia zasadnicza szkoła zawodowa. Kształcenie zawodowe w programie obejmuje 570 godzin podczas 3 lat nauki. Nauczanie w technikum kończy się maturą, obowiązkową dla tych, którzy chcą kontynuować naukę na dziennych lub zaocznych studiach wyższych. Dodatkowo uczniowie zdają egzaminy zawodowe, każdy z nich daje inne kwalifikacje, osoby, które je zdały pozytywnie mogą wejść bezpośrednio na rynek pracy lub kontynuować naukę w szkołach dla dorosłych.

W szkołach zawodowych praktyczne kształcenie zawodowe jest zorganizowane w formie zajęć w szkole lub u pracodawcy, z którym szkoła współpracuje. Kształcenie praktyczne jest organizowane w szkolnych pracowniach, centrach kształcenia praktycznego, szkolnych laboratoriach, centrach kształcenia ustawicznego.

Nowelizacja z 2012 roku wprowadziła kursy zawodowe. Pracodawcy mogą wpłynąć na szkoły, by je organizowały. W rezultacie, dużo łatwiej jest dostosować program do potrzeb rynku pracy i pracodawców.

Dokonano dodatkowo opisu kwalifikacji dla każdego z zawodów objętych kształceniem zawodowym. Kwalifikacja w zawodzie to zestaw wiedzy i umiejętności, które pozwalają wykonywać prace z nim związane. Każda kwalifikacja powiązana jest z opisem efektów edukacyjnych podzielonych na wiedzę, umiejętności oraz kompetencje personalne i społeczne. Każdy zawód zawiera od jednej do trzech kwalifikacji. Pewne zawody mogą zawierać zestaw alternatywnych kwalifikacji na poziomie jednej kwalifikacji. Nowa klasyfikacja zawodów zawiera 8 obszarów, w

których opisanych jest 200 zawodów. Opisano łącznie 251 kwalifikacji we wszystkich zawodach (włączając 23 zawody z 3 kwalifikacjami dla zawodów, 72 zawody z 2 kwalifikacjami, 98 zawodów z 1 kwalifikacją i 7 zawodów kształcenia artystycznego bez specyficznych kwalifikacji).

Specjalne miejsce w kształceniu zawodowym ma nauczanie przedsiębiorczości i przedsiębiorczość jako jedna z kluczowych kompetencji to rozwoju, dlatego przedsiębiorczość jest w Polsce obowiązkowym przedmiotem. Jednym z kluczowych efektów mają być umiejętności ekonomiczne i w zakresie finansów. Nowa podstawa programowa podkreśla budowanie postaw i umiejętności przedsiębiorczych nie tylko poprzez przedmioty takie jak przedsiębiorczość, czy ekonomia, ale w nauczaniu innych przedmiotów jak historia, matematyka, wiedza o społeczeństwie, geografia, informatyka. Poprzez rozwój kompetencji w zakresie przedsiębiorczości uczeń ma znać listę różnych ludzkich potrzeb, liczyć procenty i znać podstawy statystyki, ma rozumieć zasady ekonomii, znać zasady codziennego zarządzania życiem, powinien potrafić ocenić swoje perspektywy zawodowe i edukacyjne, ocenić rynek pracy, ocenić ekonomię krajów sąsiadujących i innych; użyć arkusza kalkulacyjnego, by móc zaplanować swoje wydatki; umieć przygotować prezentację danych i raporty, znać zasady podatkowe na poziomie lokalnym organizację budżetu, znać zasady ekonomii i wzajemne powiązania, znać zasady kredytowania i innych form pozyskiwania kapitału, znać zasady funkcjonowania przedsiębiorstw oraz zasady analiz rynku .

Do nauczania przedsiębiorczości nauczyciele przygotowani są poprzez studia podyplomowe. Funkcjonują także projekty (większość finansowana ze środków UE) organizacji pozarządowych, instytutów edukacyjnych oraz instytucji rządowych dostarczające innowacyjnych narzędzi do nauczania przedsiębiorczości, takich jak gry, metody role-play i inne aktywne. Niektóre szkoły wdrażają programy dające uczniom możliwość testowania umiejętności przedsiębiorczych w szkole. Przekazują im odpowiedzialność za prowadzenie np. szkolnego sklepiku, punktu ksero. Nadal jednak nauczanie przedsiębiorczości to bardziej teoria niż praktyka. Brakuje kontaktu z prawdziwymi przedsiębiorcami, lekcje przeprowadzane są z książek a większość nauczycieli przedsiębiorczości nigdy nie prowadziła własnej firmy.

III. Opis metodologii

Przeprowadzono ankietę wśród 103 uczniów, w tym 7 kobiet i 89 mężczyzn. Młodzi reprezentowali dwie szkoły- Lubelskie Centrum Edukacji Zawodowej z Lublina oraz Ogólnokształcące Liceum Lotnicze w Dęblinie. Badanie zostało przeprowadzone w kwietniu i maju 2015.

Rozdano kwestionariusze zawierające zestaw 6 pytań odnośnie planów młodych dotyczących otwarcia własnej działalności; barier i trudności, jakie identyfikują w tych planach oraz głównych korzyści z bycia przedsiębiorcą oraz oceny efektywności nauczania szkolnego w przygotowaniu do bycia przedsiębiorcą.

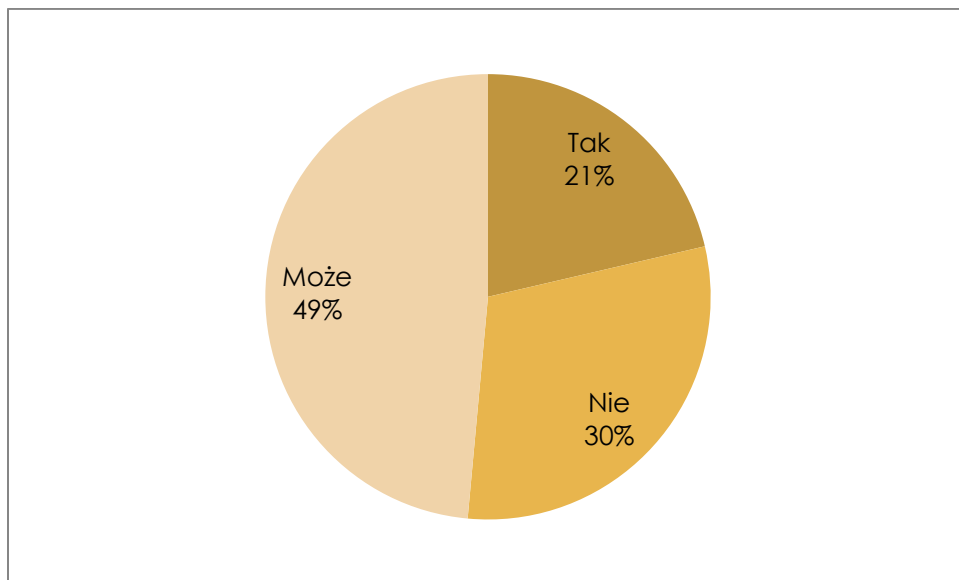
Kwestionariusz zawierał następujące pytania:

1. Czy planujesz otwarcie własnej działalności gospodarczej po zakończeniu szkoły?
2. Czy Twoja szkoła przygotowuje młodego człowieka do bycia przedsiębiorcą?
3. Jak myślisz, dlaczego tak mało młodych ludzi decyduje się na bycie przedsiębiorcą po zakończeniu szkoły?
4. By zdecydować się na bycie przedsiębiorcą, potrzebowałbym/ałabym.
5. Według mnie, największe korzyści z bycia przedsiębiorcą to.
6. Jeśli zdecydował/a bym się na otwarcie biznesu, najpierw poprosiłabym o poradę i pomoc.

Poza obowiązkową kafeterią i pytaniami jednokrotnego wyboru, uczniowie mieli możliwość uzasadnienia i skomentowania swoich odpowiedzi, np. o profil przedsiębiorstwa, które planują prowadzić lub szczególnej ocenę nauczania przedsiębiorczości w szkole i poszczególnych jej elementów.

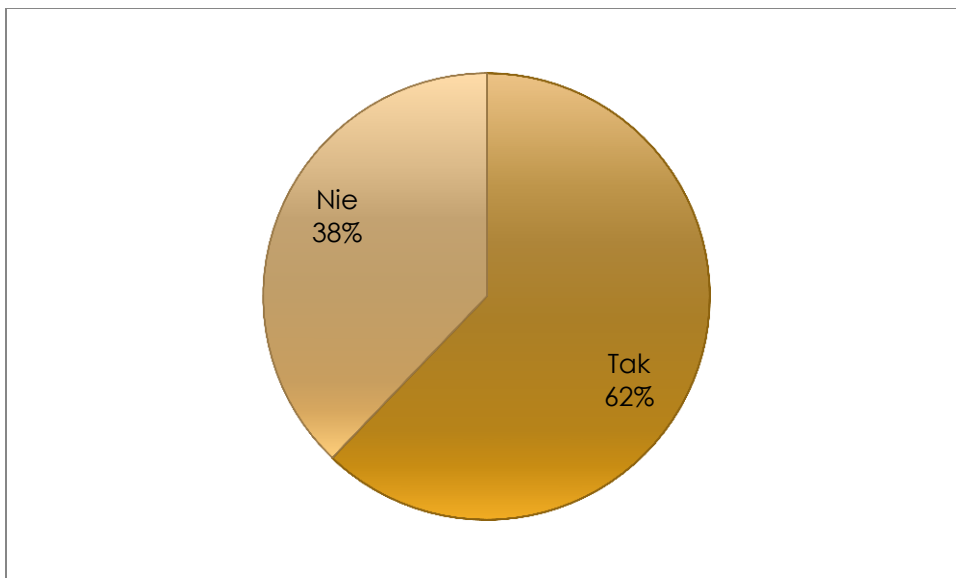
IV. Wnioski

Uczniowie byli pytani o plany związane z otwarciem własnej działalności po zakończeniu szkoły zawodowej. Dwadzieścia procent planuje otworzyć firmę zaraz po szkole, czterdzieści dziewięć procent traktuje to jako jedną z możliwych opcji, którą bierze pod uwagę. Reszta definitywnie odrzuca taki plan.

Osoby planujące otworzyć firmę, mają różne pomysły, co do ich profil: zakład naprawy aut (2 osoby), firmy IT (2 osoby), firma transportowa, punkt naprawy sprzętu audio (3 osoby), instalacje elektryczne, usługi graficzne (3 osoby), przedszkole, e- sklep, agencja reklamowa, studio tańca, usługi architektury krajoobrazu, firma dystrybucyjna. Połowa planuje otwarcie firmy związanej z profilem kształcenia, połowa planuje oprzeć działalność na zainteresowaniach i hobby.

Młodzi oceniają pozytywnie zaangażowanie szkoły w nauczanie przedsiębiorczości i przygotowanie młodych do otwarcia własnego biznesu. Sześćdziesiąt dwa procent uważa, że szkoła przygotowuje do otwarcia własnego biznesu poprzez lekcje przedsiębiorczości, spotkania z doradcą zawodowym. Jako braki dostrzegają małą ilość zajęć pozaszkolnych uczących przedsiębiorczości, mało działań międzynarodowych; za mało praktyki, w tym spotkań z przedsiębiorcami.

Pytano też młodych dlaczego tak niewielu młodych ludzi decyduje się na otwarcie działalności po szkole. Wśród najczęściej wskazywanych przyczyn była bariera finansowa, jedna trzecia młodych wskazała brak środków finansowych jako główną przyczynę w staniu się przedsiębiorcą. Podobna liczba wskazała, że młodzi nie mają odwagi i obawiają się porażki i problemów. Siedem procent wskazuje, że barierą są za wysokie podatki w Polsce. Taka sama liczba uważa, że młodym brakuje pomysłu na działalność. Pięć procent wskazuje, że barierą jest za mała ilość zajęć praktycznych w szkole. Inne bariery wskazywane to brak wiedzy, za dużo biurokracji w Polsce, trudne początki, łatwiej na etacie niż na własnej działalności, brak zdolności kredytowej, brak właściwego przygotowania oraz skomplikowane prawo.

Pytano również młodych, co musiało by się wydarzyć, by stali się przedsiębiorcą. Odpowiedzi były podobne, jak te w zakresie barier zidentyfikowanych dla ogółu młodych w Polsce. Sześćdziesiąt procent wskazało kapitał finansowy jako warunek konieczny do założenia działalności. Osiem procent jako barierę osobistą wskazało brak pomysłu. Wśród innych czynników koniecznych do uruchomienia przez młodych własnej działalności jest gwarancja, że nie poniosą konsekwencji w razie porażki, sprzęt, wsparcie w zakresie promocji, motywacja, szkolnie z zakresu przedsiębiorczości, spotkanie z przedsiębiorcą, wiedza finansowa, doświadczenie, wspólnik, poradnictwo prawne lub miejsce do prowadzenia firmy.

Młodzi bardzo pozytywnie widzą działalność gospodarczą jako sposób na życie i pozytywnie postrzegają osoby prowadzące taką działalność. Przede wszystkim widzą w tym korzyść ekonomiczną; jednak trzecia uważa, że prowadzenie działalności prowadzi do sukcesu ekonomicznego. Jedna piąta jako główny atut widzi niezależność od nikogo. Pięć procent dostrzega jako wartość możliwość zatrudniania innych;; taka sama liczba widzi własną działalność jako sposób realizacji marzeń i robienia tego, co się lubi. Wśród innych dostrzeganych korzyści jest: radość, możliwość współpracy z innymi, znana marka firmy, szacunek od innych I ulgi podatkowe.

Pytano też młodych, gdzie udaliby się po pomoc i poradę, zakładając działalność. Jedna trzecia zaufałyby komuś, kto ma doświadczenie jako przedsiębiorca; taka sama liczba skonsultowałaby się z kimś z rodziny. Dziesięć procent skierowałoby się do doradcy zawodowego w szkole, sześć procent zapytałoby przyjaciela lub znajomego. Wśród innych odpowiedzi pojawiała się osoba z urzędu miasta, doradca podatkowy, prawnik, ktoś z banku. Osiem procent szukałoby samodzielnie wiedzy i porady w internecie.

V. Rekomendacje

Dynamiczna ekonomia, coraz większa innowacyjność i wymaganie kratywności wymaga coraz większej ilości młodych, którzy chcieliby zostać przedsiębiorcami; młodych, którzy chcieliby otworzyć i z sukcesem prowadzić własne firmy. Kluczowa w kształtowaniu postaw i umiejętności młodych jest edukacja. Ważne, by zarówno szkoły, rodziny, organizacje pozarządowe i inne środowiska mające kontakt z młodymi kształtowały od najmłodszych lat postawy przedsiębiorcze. Według Ram Kompetencji Kluczowych, przedsiębiorczość to indywidualna zdolność zmiany pomysłów w działanie. Jest wielka potrzeba specjalistów, podczas, gdy wielu młodych marzy o otwarciu działalności i postrzega pozytywnie prowadzenie własnej firmy. Jednak po zakończeniu edukacji i w zetknięciu z rzeczywistością, większość decyduje się na klasyczne zatrudnienie jako pracownik. Młodemu brakuje zasobów finansowych i wsparcia merytorycznego. Młodzi podkreślają, że potrzebują bezpośredniego kontaktu z przedsiębiorcami, wsparcia i porady od osób doświadczonych. Brakuje im wiedzy, kompetencji, umiejętności, inspiracji i praktyki. Młodzi uważają, że poziom wiedzy, jaką otrzymują w szkole na temat przedsiębiorczości, jest wystraszający, jednak więcej praktyki, więcej kontaktu z osobami doświadczonymi zarówno w kształceniu formalnym, jak i pozaformalnym oraz po zakończeniu kształcenia, kiedy stają się przedsiębiorcami.